

SVETOVANJE PRI SPOLNIH MOTNJAH PO OKVARI HRBTENJAČE

Piše: prim. Tatjana Škorjanc, dr. med.

Znano je, da so po okvari hrbtenjače prizadete tudi spolne funkcije. Seveda obstajajo razlike med spoloma. Medtem ko veliko moških po okvari hrbtenjače zaradi oslabiljene ali popolnoma odsotne erekcije ni sposobno imeti spolnih odnosov, jih ženske z okvaro hrbtenjače lahko imajo.

Spolno svetovanje mora biti sestavni del rehabilitacije oseb z okvaro hrbtenjače. Ko paciente seznanimo z vso problematiko, namreč močno zmanjšamo strah in dvome v zvezi s spolno aktivnostjo po tej okvari. Pacientom pomagamo, da se izognejo morebitnim neprijetnim izkušnjam in da se čim lažje prilagodijo spremenjenim okoliščinam.

Skupinsko svetovanje

Že pred nekaj leti smo se odločili za delo v skupini, ko smo spolno problematiko predstavili vsem pacientom, ki so bili že v končni fazi rehabilitacije. V skupini ni bilo selekcije niti po spolu niti po starosti. Po skupinskem svetovanju, kjer je vsak pacient dobil le splošno informacijo o obravnavani problematiki, je imel vsak možnost nadaljnje individualne obravnave. Vendar so izkušnje pokazale, da skupinsko delo ni najbolj primerno, in to ravno zaradi razlik med spoloma. Medtem ko so pri moških v ospredju težave z erekcijo, gre pri ženskah v zgodnji fazi predvsem za psihosocialne težave s področja spolnosti, npr. imajo težave s predsodki o spolni privlačnosti in samozaupanjem. Zato smo pričeli uvajati individualno svetovanje.

Individualno svetovanje

Pri individualnem svetovanju je vedno zaželena prisotnost partnerja, vendar to odločitev prepustimo pacientu. Vzeti si moramo dovolj časa, da natančno razložimo vzrok za nastanek spolnih motenj, prikazati moramo možnosti zdravljenja in prognozo. Pacienta je treba motivirati za spremembe. Za lažje razumevanje problematike vsak prejme brošuro z opisom težav in možnostjo njihovega reševanja.

Prikaz dela v svetovalnici za spolne motnje

Pri reševanju odsotne ali oslabiljene erekcije pri moških z okvaro hrbtenjače vedno najprej opravimo preizkus s predpisom tablet viagre. V naši svetovalnici imamo vedno na voljo manjšo količino teh tablet, ki služijo v glavnem le za preizkus učinkovitosti medikamentozne terapije. Pred preizkusom učinka viagre vsak pacient prejme vsa potrebna navodila o delovanju in morebitnih stranskih učinkih. Na kontrolnem pregledu opiše učinek zdravila, v primeru ugodnega odziva zdravilo predpišemo na recept. Prednost takega zdravljenja je, da je terapija neinvazivna in za pacienta preprosta, žal pa je zdravilo še vedno treba v celoti plačati. Kadar z uporabo zdravila ni dosežen želeni učinek oziroma takšna erekcija, ki bi omogočila zadovoljive spolne odnose, preidemo na uporabo injekcij. Uporabljamo ampule caverject, ki so v kompletu za enkratno uporabo. Vsakega pacienta najprej seznanimo z delovanjem zdravila in stranskimi učinki, nato ga naučimo, kako si sam pripravi zdravilo in določi pravi odmerek. Naučimo ga pravilno vbrizgati zdravilo, in to najprej na modelu, ki predstavlja spolni ud. Pomembno je pacienta seznaniti s postopnim večanjem doze, tako da pridemo do tiste količine zdravila, ki zagotavlja zadovoljivo erekcijo, saj se s prevelikim odmerkom lahko pojavijo stranski učinki. Po odhodu v domače okolje ima vsak pacient možnost telefonskega stika zaradi morebitnih nejasnosti in za dodatna navodila.

Pri ženskah v okviru spolnega svetovanja v glavnem rešujemo težave v zvezi s kontracepcijo. Pri obeh spolih so velikokrat potrebni praktični nasveti v zvezi s pojavom poznih komplikacij po okvari hrbtenjače, kot je pojav spastičnosti ali kontraktur, ki lahko močno ovirajo spolne odnose.

Zanimanje za reševanje spolne problematike je odvisno od starosti posameznika in narave obolenja. Zato v okviru spolnega svetovanja pacienta vedno povprašamo, ali sploh želi kakršenkoli terapevtski poseg. Običajno ne želijo sodelovati osebe, starejše od 60 do 65 let, in osebe s progresivnimi obolenji, npr. z malignimi obolenji. Velikokrat obravnavo zavračajo tudi mlajši pacienti, ki še nimajo stalnega partnerja. Te samo teoretično seznanimo, kakšne so možnosti reševanja težav s spolnostjo. Pogosto pacienti, ki so v času rehabilitacije že v partnerskem odnosu, ne kažejo pravega interesa za reševanje spolne problematike, saj je pred njimi obdobje, ko se morajo najprej prilagoditi na spremenjene življenjske razmere in se ponovno vključiti v domače okolje. Ti pacienti se večinoma vračajo nekaj mesecev po odpustu, saj spolno svetovanje poteka tudi ambulantno.